

Høgskulen på Vestlandet

Bacheloroppgave i norsk tegnspråk og tolking

TST350-BAC-2024-VÅR-FLOW assign

Predefinert informasjon

Startdato: 10-05-2024 09:00 CEST
Sluttdato: 24-05-2024 14:00 CEST
Eksamensform: Bacheloroppgave
Termin: 2024 VÅR
Vurderingsform: Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode: 203 TST350 1 BAC 2024 VÅR
Ekstern sensor: Ekstern sensor 1
Intern sensor: Intern sensor 1

Deltaker

Kandidatnr.: 110

Informasjon fra deltaker

Antall ord *: 8062

Egenerklæring *: Ja

Jeg bekrefter at jeg har Ja registrert oppgavetittelen på norsk og engelsk i StudentWeb og vet at denne vil stå på vitnemålet mitt *:

Jeg godkjenner avtalen om publisering av bacheloroppgaven min *

Ja

Er bacheloroppgaven skrevet som del av et større forskningsprosjekt ved

Nei

Er bacheloroppgaven skrevet ved bedrift/virksomhet i næringsliv eller

Nei

Høgskulen
på Vestlandet

BACHELOROPPGAVE

Tolkens involvering i samtale mellom flere personer med kombinert syns- og hørselstap

The interpreter's involvement in a conversation between several deafblind people

Marthe Davanger Thomassen 601083

Tegnspråk og tolking

Institutt for språk, litteratur, matematikk og tolking

Rettleiar: Giorgia Zorzi

Innleveringsdato: 24.05.2024

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Abstract

Interpreting for deafblind people can be challenging in multiple ways. In this bachelor thesis I have been taken a closer look at three different studies about deafblind people in communicating through multiple sign language interpreters.

I want to take a closer look at the interpreter's involvement in this conversation. To get a bigger picture of what the interpreter is dealing with in a situation like this, I have to dig deeper into categories like the interpreter's role, response signals, haptic communication and how they implement turn-taking. Within these categories I would like to study the possibilities of the interpreter staying within their role or not, when the interpreter is facing ethical dilemmas, and/or other challenges that can occur when interpreting with deafblind people.

In this literature-based study concludes with a fact the interpreter does indeed have an impact in the conversation. How much of an impact they have relies on which method of interpreting is being used, the interpreter's own knowledge of the impact when the different methods are being used and the guidance that the professional ethical guidelines give. This is supported by the literature that forms the basis of the thesis, which indicates that the interpreter always ensures that the conversation flows as smoothly as possible.

Innholdsliste

1.0 Innledning.....	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	1
1.2 Problemstilling	2
1.3 Oppgavens oppbygging.....	2
2.0 Metode	3
2.1 Litteraturbasert metode	3
2.2 Kildekritikk.....	4
3.0 Litteraturgjennomgang	5
3.0.1 Felles informasjon om forskningsartiklene	6
3.1 Døvblindes kommunikasjon.....	7
3.2 Tolking for døvblinde - hva er tolkens rolle?	8
3.3 Hvordan få flyt i tolkingen – Hovedscene og bakrom.....	10
3.4 Ulike signal som blir brukt i tolkesettinger for døvblinde	11
3.4.1 Haptisk kommunikasjon og håndledning	12
3.4.2 Responssignal	13
3.5 Hvem forhandler om turtakingen?	14
4.0 Drøfting.....	15
4.1 Haptiske signaler og responssignaler under samtalen	16
4.2 Forhandling om turtaking	17
4.2.1 Forhandling på bakrommet	17
4.2.2 Noen tar mer styring enn andre	18
4.3 Hvor mye skal tolken involvere seg?.....	19
5.0 Konklusjon	21
6.0 Litteratur.....	22

1.0 Innledning

Det overordnede tema for min oppgave er tolking for personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet (døvblinde) der fokuset rettes på tolkens involvering og påvirkning.

Jeg har sett nærmere på ulike faktorer som kan spille inn på denne påvirkningen av tolkens private ytringer og valgt meg ut fire forskjellige punkter jeg ønsket å finne mer ut av. Disse punktene er som følger: tolkens rolle, haptiske signaler og responssignaler, samtaler på hovedscenen og bakrommet, og turtaking. Jeg skal gå grundigere gjennom disse punktene, og videre drøfte og konkludere om tolken på noen måte påvirker samtalen mellom døvblinde personer.

Jeg skal også fortelle om hvorfor temaet vakte min interesse, og videre konkretisere min problemstilling, samt forklare hvordan resten av oppgaven min er bygget opp.

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Jeg fant fort interesse for faget: Tolking og ledsaging for personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet. Der lærte vi om hvordan døvblinde kommuniserer, hvilke metoder som blir tatt i bruk, hvordan en samarbeider sammen med døvblinde, og mye annet.

Det var først i praksis jeg forsto hvor krevende denne jobben faktisk er. Plutselig sto jeg ovenfor valg jeg ikke hadde reflektert over tidligere. Den første utfordringen var nemlig hvordan jeg skulle få frem hvem som snakker og når det var åpent for at andre kan ta ordet, altså turtakingen, og min rolle som tolk i situasjonen.

Etter denne opplevelsen har jeg hatt flere samtaler med tegnspråktolker knyttet til dette tema da jeg synes dette var svært interessant. Etter hvert ble jeg mer bevisst over valgene tolken står ovenfor når en tolker for personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet (døvblinde).

Enhver situasjon er unik og trenger ulike vurderinger for å kunne gjennomføre oppdraget på

best mulig måte. Likevel er det vanskelig å skille mellom når en tolk er innenfor sin rolle, og når en trækker utenfor i form av egne ytringer. Dette ønsket jeg å se nærmere på.

1.2 Problemstilling

Ut fra undervisning og tidligere erfaringer fra praksis, ønsket jeg å undersøke nærmere om hvordan tolkens rolle fungerer i praksis. Jeg vil derfor i denne oppgaven drøfte rundt, og finne mere ut av problemstillingen som lyder slik:

“Påvirker tegnspråktolken interaksjonen når de tolker for personer med kombinert syns- og hørselshemming?”

For å svare på denne problemstillingen har jeg valgt å ha fokus på tolkens rolle, haptiske signaler og responssignaler, samtaler på hovedscenen og bakrommet, og turtaking. Jeg ønsket å ha et ekstra fokus på tolkens rolle og hvem som styrer turtakingen. Med disse som hovedfokus ønsker jeg å få frem hvordan tolken og den døvblinde samarbeider, og til slutt komme frem til et resultat som kan konkludere om tolken påvirker samtalen eller ikke.

Jeg vil poengtere i denne oppgaven at jeg bare fokuserer på tegnspråktolker som tolker for døvblinde, og ikke andre språktolker eller tegnspråktolker som tolker for døve, skrivetolker, eller tolker tegn til tale/tegn som støtte.

1.3 Oppgavens oppbygging

Oppgaven er gjennomført som en litteraturbasert studie. Etter at metoden, som er i neste kapittel er presentert, vil jeg i kapittel 3 gå gjennom litteraturfunnene jeg har gjort meg. Disse funnene er relevante for temaene: tolkens rolle, haptiske signaler og responssignaler, samtaler på hovedscenen og bakrommet, og turtaking. Videre i kapittel 4 drøfter jeg rundt disse temaene og til slutt i kapittel 5 kommer jeg frem til en konklusjon av resultatene som svarer på min problemstilling.

2.0 Metode

I dette kapittelet vil jeg presentere hvilken metode jeg har tatt i bruk. Mitt valg av metode har jeg basert på tilgangen av litteratur som er relatert til tema i oppgavens problemstilling.

Da det å gjennomføre en datainnsamling i form av spørreskjema eller intervju som metode hadde ført til en omfattende og tidkrevende prosess, falt valget på å bruke artikler som er direkte relatert til denne oppgavens tema. Jeg valgte derfor å bruke studiene til Berge og Raanes (2012), Berge (2014) og Berge og Raanes (2017) som inneholder et stort omfang av relevant informasjon for problemstillingen min.

Som Berge og Raanes (2012) forklarer, har de gjennom omfattende teamarbeid i deres studie og fått tilgang på videoopptak, gruppeintervju, notater og gjort seg observasjoner fra samtalen de har forsket rundt. Med å gjennomføre en litteraturbasert studie kan jeg gå nærmere inn i hva Berge og Raanes (2012), Berge (2014), og Berge og Raanes (2017) har fokusert på, og videre linke dette opp til min studie der jeg spør om tegnspråktolkene påvirker samtalen mellom personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet.

2.1 Litteraturbasert metode

I oppgaven min har jeg valgt å benytte meg av en litteraturbasert metode. Dette er en kvalitativ metode for å innhente relevant data fra litteratur som tar sikte på fange opp mening eller opplevelse som ikke lar seg talfestes eller måles (Dalland, 2017, s. 52).

Først ønsket jeg å finne mer ut om temaet tolking for døvblinde. Deretter gikk jeg gjennom ulike felt innenfor tolkens samspill mellom den døvblinde, og fant ut at jeg var mest nysgjerrig på hvordan turtaking fungerer i praksis, og hvordan haptiske signaler bidrar til dette.

Ut fra denne informasjonen gjorde jeg søk i Idunn der jeg fant forskningsartikkelen til Berge og Raanes fra 2012, og videre gjorde søk i Oria der jeg fant Berge og Raanes fra 2017. Disse ga relevant informasjon rundt tolkens praksis, bruk av haptiske signaler og turtaking. Videre sa artiklene noe om hvordan kommunikasjonen og samspillet foregikk. Artiklene delte inn

kommunikasjonen i tre interaksjoner som skjer mellom tolken og den døvblinde, tolkene seg imellom og de døvblinde seg imellom.

Det som også var spennende var at kommunikasjonen i de tre interaksjonene også var systematisert gjennom en felles forståelse ved bruk av en hovedscene og bakrom. Jeg synes dette var relevant for oppgaven, og søkte derfor videre i Oria og fant artikkelen til Berge (2014) som fokuserte på akkurat den samme interaksjonen mellom de døvblinde, men hadde et ekstra fokus på dette tema i disse samtalene.

På denne måten endte jeg opp med temaene: tolkens rolle, haptiske signaler og respons signaler, samtaler på hovedscenen og bakrommet, og turtaking.

Litteraturen jeg tar med meg videre i oppgaven består da av en norsk artikkel fra Berge og Raanes (2012) og to engelske artikler fra Berge (2014) og Berge og Raanes (2017). Jeg har valgt å ta med disse tre studiene fordi de tar utgangspunkt i den samme tolkesituasjonen, men har forskjellig hovedfokus som gjør at jeg får mer informasjon og innsikt i den samme samtalen mellom de døvblinde personene. Jeg får også et stort innblikk i tolkens rolle som hjelper med å gi svar på min problemstilling.

I tillegg har jeg funnet andre artikler gjennom søk i Idunn, Google Scholar og andre nettsider som er relevante for temasøk, for å kunne støtte de funnene jeg har gjort meg og forklare ulike begreper. Søkeordene jeg har brukt gjennom arbeid med oppgaven er: døvblind, turtaking, tegnspråktolkens rolle, deafblind, sign language, interpreter.

Av andre kilder og ressurser må det nevnes at jeg har fått god hjelp av min veileder for å finne relevante kilder knyttet til mitt prosjekt.

2.2 Kildekritikk

Litteraturen jeg støtter meg på gjennom oppgaven har opphav i en og samme samtale, og det er samme forskningspersoner som har skrevet alle artiklene. De har her gjennomført en kvalitativ dataanalyse av innhentet informasjon gjennom sitt arbeid.

Det som er verdt å nevne er en svakhet ved å basere seg på dette grunnlaget er både en står

i fare for å få et ensidig perspektiv da det er et lite omfang av litteraturkilder og datainnsamlingen denne studien støtter seg på vil bære preg av artikkelforfatterens førforståelse og subjektive tolkningsevne.

Det som også kan trekkes frem er at her er det snakk om kvalitative dataanalyse, det vil si at resultatet ikke kan direkte tallfestes, men fanger heller opp meninger og opplevelser gjennom observasjonene som er blitt gjort (Dalland, 2017, s. 52).

Et viktig element når en skal trekke frem kvalitet som kriteriet i forskningen er artikkelforfatterens bakgrunn og førforståelse (Dalland, 2017, s. 55). Artikkelforfatterne i de tre artiklene som her er blitt brukt har en fagbakgrunn som tilsier at de har et godt kjennskap til feltet som studeres.

Min vurdering er at på tross av et potensielt ensidig perspektiv, lite omfang av kilder samt mye data for analyse vil påliteligheten i studien kunne underbygges med et godt faglig grunnlag fra studiens forfattere.

3.0 Litteraturgjennomgang

Jeg vil i dette kapittelet presentere forskjellige forskningsartikler som er relevant for min problemstilling som lyder:

“Påvirker tegnspråktolken interaksjonen når de tolker for personer med kombinert syns- og hørselshemming?”

I denne gjennomgangen blir det presentert tre ulike hovedkilder som har fokus på den samme tolkemedierte gruppesamtalen der alle deltakerne i samtalen er personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet (døvblind).

Personer med kombinert syns- og hørselshemming/døvblindhet, som jeg videre presenterer som døvblinde, er sjeldent helt døv og helt blind. Hvilken kommunikasjonsmetode en døvblind person bruker, avhenger av hvilken sans som blir rammet først (NAV, 2024a). I tillegg til forskningsartiklene, bruker jeg også andre kilder for å forklare ulike begrep som dukker opp.

Forskningsartiklene jeg tar for meg i denne oppgaven er som følger:

1. ***“Koordinering av turtaking i en tolkemediert gruppesamtale mellom døvblinde samtalepartnere” (Berge og Raanes, 2012).***

I denne artikkelen er det fokus på tolkens arbeid knyttet til forhandlingen av turskifte. Turtakingen mellom de døvblinde står i hovedfokus, men det er også andre tema som blir trukket frem som ulike signaler som omhandler oppmerksomhet og respons. Forfatterne kommer i denne artikkelen frem til at tolkenes arbeid ikke er et hinder for samtalen som etableres på hovedscenen.

2. ***“Social and private speech in an interpreted meeting of deafblind persons” (Berge, 2014).***

Denne artikkelen har hovedfokus på en deltaker som kommuniserer gjennom norsk taktilt tegnspråk og setter søkelys på samtalene som finner sted på hovedscenen og bakrommet. I forskningen tar Berge (2014) også for seg hvordan en skal skille ytringer som blir uttrykt her.

Videre kommer det frem ulike valg tolken tar underveis i oppdraget. Sammen danner tolken og den døvblinde en felles forståelse av hvilke informasjon som skal videre til hovedscenen og hvilken informasjon som holders på bakrommet.

3. ***“Sign language interpreters’ use of haptic signs in interpreted meetings with deafblind persons” (Berge og Raanes, 2017).***

Denne artikkelen har spesielt fokus på å se etter haptiske signaler og forskjellige typer tilbakemeldingssignaler som blir gitt underveis i samtalen mellom tolken og den døvblinde. Som en av de første som studerer haptiske signaler og har dette som tema vil de i denne artikkelen ta for seg flere grunnleggende haptiske signal som brukes i et “vanlig” møte og knytte dette til samtalen som de undersøker.

3.0.1 Felles informasjon om forskningsartiklene

Det er gjort en studie av en gruppe døvblinde personer som kommuniserer med hverandre

der alle deltakerne har med en til flere tolker. Alle artiklene over baserer seg på det samme styremøte der det er fem døvblinde personer og syv tegnspråktolker til stede. I hver av artiklene har forfatterne forskjellig hovedfokus, og dermed kommer med forskjellige synspunkt som er relevant for min problemstilling.

Gjennom videoanalyse kan forfatterne fange opp ulike metoder og teknikker som blir tatt i bruk i løpet av møtet. I tillegg til dette har de gjennomført gruppeintervjuer etter oppdraget for å få et innblikk i opplevelsen til tolkene, men også de døvblinde deltakerne (Berge og Raanes, 2012, Berge, 2014., Berge og Raanes, 2017).

Berge og Raanes (2012) sier i sin artikkel at samtalen flyter greit mellom de fem døvblinde deltakerne på tross av deres syns- og hørselstap, og dette på grunn av deres forhold til hverandres signaler om turtaking.

Fra disse artikkelen fanges min interesse over hvordan den døvblinde og tolken signaliserer et ønske om turskifte, og hvordan kan tolken bidra til at samtalen fortsetter med god flyt mellom deltakerne?

3.1 Døvblindes kommunikasjon

Hvordan en døvblind person kommuniserer avhenger av hvilke førstespråk personen har, og hvordan sansetapene utvikler seg (NAV, 2024b). På grunn av dette må kommunikasjonsformen tilrettelegges, og ofte blir det tatt i bruk flere tolkemeter for å tilpasse den døvblindes sansetap.

De vanligste tolkemeterne er tolking til norsk, tegnspråktolking i begrenset synsfelt og tolking med bruk av norsk taktilt tegnspråk (Berge og Raanes, 2012, s. 49). Dette er de tre tolkemeterne jeg har valgt å ha fokus på i dette kapittelet, selv om jeg er bevisst på at det finnes andre metoder som for eksempel skrivetolking og håndalfabet (Thorbjørnsen, 2009).

En døv person har ofte norsk tegnspråk som sitt førstespråk og senere utvikler synshemning (NAV, 2024a). Disse personene fortsetter å bruke tegnspråk, men i et begrenset synsfelt ut fra hvor mye de ser. Hvis synet blir så dårlig at de ikke kan oppfatte hva som blir sagt gjennom tegnspråk, kan de gå over til norsk taktilt tegnspråk (NAV, 2024b). Når en bruker taktilt tegnspråk, er den døvblinde og tolken vendt mot hverandre. Når tolken skal tolke, holder den

døvblinde personen hendene sine oppå tolkens hender, tolken former tegn, og den dövblinde føler med sine hender hva som blir sagt (Raanes, 2011, s. 55).

En blind person har norsk talespråk som førstespråk og senere utvikler hørselstap (NAV,2024a). Som regel er det ønskelig å bruke hørselsresten så langt det lar seg gjøre (NAV, 2024b). Derfor skjer kommunikasjonen gjennom tydelig tale (Berge og Raanes, 2012, s. 49).

En person uten sansetap har norsk talespråk som førstespråk og kan senere i livet utvikler både synshemming og hørselshemming (NAV, 2024a). Personen fortsetter ofte med talespråk, og tar i bruk hjelpemidler som for eksempel høreapparat for å styrke egen hørselsrest (Berge, 2014, s. 84).

Det er også personer som er født med både syns- og hørselshemming, som kalles dövblindfødt og tar ofte i bruk taktilt tegnspråk (NAV, 2024a). Det er ikke uvanlig at en dövblind person kombinerer flere av de forskjellige metodene for å kunne kommunisere best mulig (Berge, 2014, s. 84).

I studien som Berge og Raanes (2012), Berge (2014), og Berge og Raanes (2017) har gjennomført, forteller de om de forskjellige deltakerne som er med på styremøtet. Ingen av de dövblinde deltakerne har godt nok syn for å kunne se hverandre. To av deltakerne bruker norsk taktilt tegnspråk for å oppfatte det som blir tolket.

Resten oppfatter det som blir sagt gjennom sin egen hørselsrest og bruker sin egen stemme når de selv skal si noe. Den ene dövblinde personen som bruker sin egen hørselsrest (styrelederen), får i tillegg haptiske signaler av tolken som er faste berøringssignaler som blir utført på rygg og arm. Haptiske signaler kan tas i bruk uavhengig av hvilken kommunikasjonsmetode som benyttes (Berge og Raanes, 2014, s.84).

Det er syv tolker til stede, der det er to tolker som veksler på å tolke taktilt fordi det er en krevende formidlingsform (Berge og Raanes, 2012., Berge, 2014., Berge og Raanes, 2017).

3.2 Tolking for dövblinde - hva er tolkens rolle?

For å finne ut om tolken går ut fra sin rolle, er det viktig å se nærmere på tolkens retningslinjer. Jeg mener det er viktig å sette fokus på hva som er tolkens rolle opp mot hva som faktisk skjer i praksis. Dette for å finne ut om det er realistisk å holde seg innenfor det som står i Tolkens

profesjonsetiske retningslinjer, eller om tolken må ta valg som potensielt strider mot disse.

Tolkene i Akademikerforbundet (TiA) er en fagorganisasjon for tolker (Akademikerforbundet, u. å). De har publisert en oversikt over retningslinjer for tolker som består av 11 punkter som er generelle for alle tolker, og for personer som utdanner seg som tolk. Disse retningslinjene heter Tolkens profesjonsetiske retningslinjer (TPR).

Hver av punktene viser til klare avgrensninger for tolkens ansvar, men de dekker likevel ikke hva en tolk bør gjøre i enhver spesifikk situasjon. Derfor er det viktig at tolken selv klarer å bruke både TPR og sin egen dømmekraft for å oppveie hva som er den "riktige" avgjørelsen i den spesifikke situasjonen (Akademikerforbundet, 2022).

For å tydeliggjøre hva tolkens rolle er, har jeg trukket frem deler av det første punktet i TPR. Dette har jeg også valgt for å vise at tolking for døvblinde har andre oppgaver i tillegg til å tolke mellom to språk.

§ 1. Tolken har ansvar for å tolke

Tolken har ansvar for å tolke og formidle kommunikasjon mellom personer som ikke kan kommunisere med hverandre uten tolk. Under oppdraget utfører ikke tolken andre oppgaver enn å tolke og å informere om sin rolle og om forutsetningene for god tolking i den aktuelle situasjonen.

Ved tolking for døve, hørselshemmede og personer med døvblindhet formidler tolken også auditiv og visuell informasjon, og kan også ledsage (Akademikerforbundet, 2022).

Dette vil si at tolkens rolle er å tolke alt som blir sagt til og fra norsk og norsk tegnspråk. Tolken skal tolke all informasjonen som blir gitt, og opptre som at hen ikke tar parti med noen av deltakerne som er involvert. Tolken skal også informere om sin rolle så det ikke er noe tvil på hva tolkens oppgave gjennom oppdraget er.

Rollen som tolk er litt annerledes når det kommer til tolking for døvblinde. Tolken skal ikke

bare tolke, men i tillegg ledsage og beskrive auditivt og visuell informasjon. Hensikten med dette er å kunne gjøre at deltakerne har mulighet til å være delaktig i samtalen om det er ønsket. Tolken gir informasjon om hvordan det ser ut rundt dem, hvem som er i rommet, hvor personene befinner seg, andre detaljer som den døvblinde selv interesserer seg for. I tillegg tolkes det videre hvordan responsen til de andre deltakerne er etter det som blir sagt (Berge og Raanes, 2012, s. 50).

Tegnspråktolking og tolking for døvblinde skjer vanligvis simultant, og derfor er det lurt at hver deltaker har en eller flere tolker som formidler budskapet på den tilpassede kommunikasjonsformen til deltakeren (Berge og Raanes, 2012, s.49). Det å klare å videreformidle all informasjonen som blir ytret, og få tolket alt videre til mottaker før samtalen går videre, kan være så omfattende at tolken er nødt til å komprimere informasjonen. Her står tolken foran vanskelige beslutninger på hvilke informasjon som skal legges vekt på og hvilken informasjon som kan tones ned (Berge og Raanes, 2012, s. 50).

Tillit mellom tolken og den døvblinde er viktig for å opprettholde interaksjonen på en god måte. Dette sammen med forutsigbarhet på hva som er rollen til de forskjellige personene i situasjonen, gjør at de døvblindes samtaler skal flyte optimalt. I styremøtet er det de døvblinde som skal være i fokus og kommunisere med hverandre. De må stole på at tolken videreformidler alt korrekt til alle parter og at tilleggsinformasjon blir gitt om nødvendig. Derfor er det viktig å informere om tolkens rolle og at tolken selv vet sin plass i situasjonen (Berge og Raanes, 2012).

3.3 Hvordan få flyt i tolkingen – Hovedscene og bakrom

I studien til Berge og Raanes (2012), Berge (2014), og Berge og Raanes (2017) blir det observert to forskjellige typer samtaler som skjer noenlunde samtidig. Den ene samtalen er den samtalen de døvblinde har seg imellom, som for noen skjer via tolk. Denne samtalen kalles for hovedscenen.

Den andre er samtalene som skjer mellom tolkene, og/eller mellom en av de døvblinde personene og tolken, kalles for bakrommet. Berge og Raanes (2012, s. 67) referer til Bakhtin (1986) som betegnet dette fenomenet som “flere dialoger i dialogen”. Samtalen på bakrommet er med på å opprettholde samtalen som skjer på hovedscenen (Berge og Raanes,

2017, s. 98).

Berge (2014, s. 99) observerte en tydelig forskjell fra samtalen på hovedscenen og bakrommet med fokus på en spesifikk deltaker som brukte norsk taktilt tegnspråk. Når den døvblinde ønsket å ytre noe på hovedscenen var hen tydelig vendt mot tolken eller styrelederen, tolken la på norsk tale og de andre tolkene tolket dette videre.

Når samme person ytret noe på bakrommet, skjedde det en endring i kroppsspråket hos den døvblinde deltakeren, og tegnene som ble utført var også annerledes. Tegnene ble mindre, vage og setningene ble forkortet. Kroppen var ofte vendt vekk fra resten av gruppen. Tolken tok hensyn til den døvblindes ytringer på bakrommet som ble brukt for å lettere huske informasjonen som ble gitt på hovedscenen. Hvis det ble sagt noe av de andre deltakerne i mellomtiden, var det flere tilfeller der tolken tolket videre en kort oppsummering av innholdet sånn at deltakeren kunne hekte seg på samtalen igjen (Berge, 2014, s. 99).

Tolkene seg imellom tar i bruk bakrommet for å koordinere interaksjonene som skjer mellom de døvblinde for å unngå at de "snakker i munnen på hverandre" (Berge & Raanes, 2012). For å forhandle om turskifte og oppklare hva som skal skje på hovedscenen, har tolkene korte private dialoger som ofte skjer bare gjennom blikkontakt som finner sted på bakrommet (Berge og Raanes, 2012, s. 67).

Et eksempel hentet fra Berge og Raanes (2017, s. 96) er en observasjon de gjorde seg i løpet av styremøtet. En av tolkene brukte lengre tid enn de andre for å få frem ytringen til styrelederen. Dette oppfatter tolken til styrelederen, og gir et haptisk signal for "vent" for at ikke styrelederen skal begynne å prate før alle har fått det første budskapet frem. Her inngår tolkene et samarbeid for at samtalen på hovedscenen skal bli optimal. Styrelederen får informasjon og venter med å fortsette frem til hen får klarsignal fra tolken. Berge og Raanes (2012) poengterer at samtaler som skjedde på bakrommet, skulle være med å gjøre samtalen på hovedscenen best mulig.

3.4 Ulike signal som blir brukt i tolkesettinger for døvblinde

Døvblinde har stort utbytte av ulike signal som blir gitt sammen med tolkingen. Dette kan være nyttig fordi flere døvblinde ikke kan se selv, oppfatter ikke andres ansiktsuttrykk, og kan ikke

høre endring i toneleie som kan tyde på åpning for turskifte eller respons (Berge og Raanes, 2017, s. 102). Derfor er det viktig at tolken får frem disse endringene gjennom signaler som blir gitt, ofte på armen, ryggen, hånden eller foten.

3.4.1 Haptisk kommunikasjon og håndledning

I en samtale henviser man seg til personene en snakker med, ofte gjennom blikkontakt og kroppsorientering. I en dialog med noen som ikke ser, jobber tolken med å gi informasjon om ytringens orientering (Berge og Raanes, 2012, s. 58).

Som døvblind er det mye en ikke kan oppfatte av det visuelle og auditive som skjer rundt dem. Derfor kan haptiske signaler være en praktisk måte for tolken å gi informasjon videre til den døvblinde, uten at alle rundt får med seg at denne informasjonen blir gitt. For tolken kan det være en god metode for å beskrive andre gjennom signaler på kroppen, istedenfor at tolken er nødt til å bruke høy og tydelig stemme (hvis den døvblinde bruker egen hørselsrest) eller gjennom peking i retning mot det som beskrives (hvis det tolkes til tegnspråk/taktilt tegnspråk), fordi i enkelte situasjoner kan dette oppleves ubehagelig for flere parter (Berge og Raanes, 2017, s. 102).

Som nevnt i 3.1, bruker møtelederen haptisk kommunikasjon. Dette er kommunikasjon som blir utført gjennom berøring, ofte på rygg og arm, som kan gi informasjon om det som skjer visuelt og auditivt, og gir en beskrive av omgivelsene (NAV, 2024b). Et haptisk signal kan ha flere forskjellige betydninger avhengig av situasjonen en befinner seg i (Berge og Raanes, 2017, s. 102).

Haptiske signal har ofte en tilknytning til hva deltakerne er engasjert i. Det vil si at signalene som blir gitt under en type oppdrag, vil nødvendigvis ikke være det samme som i en annen setting og for en annen døvblind person (Berge og Raanes, 2017). Tolken og den døvblinde må sammen bli enige om hvilke signal som kan tas i bruk i situasjonen. Dette fordi ikke alle døvblinde er vant til å bruke haptiske signaler, men også fordi signalene kan bety det samme og/eller variere fra situasjon til situasjon (Berge og Raanes, 2017, s. 103). Berge og Raanes (2012, s. 60) nevner at tolken til styrelederen har i et intervju sagt at hen prøvde å sette seg inn i styrelederens perspektiv, ut fra det valgte hva som skulle bli tolket videre og beskrev hvilke aktiviteter som tok sted rundt bordet ut fra informasjon hen har fått av styrelederen.

Berge og Raanes (2012, s.58) skriver at tolkene først beskriver hvem som er til stede og så hvor de sitter med bruk av en teknikk som heter håndledning. Det vil si at tolken tar sin hånd tett mot den døvblindes hånd, og videre retter hånden i den retningen de andre deltakerne sitter. Haptisk kommunikasjon kan brukes i kombinasjon med flere teknikker som for eksempel håndledning. Etter tolken har vist hvilken retning de andre deltakerne befinner seg i, kan tolken gjennomføre haptisk kommunikasjon på ryggen til den døvblinde og "tegne opp" fire punkter som refererer hvor de andre deltakerne sitter rundt bordet (Berge og Raanes, 2012, s.59).

Haptiske signaler kan også fortelle mye annet som for eksempel når deltakerne ønsker å komme til ordet. En deltaker under styremøtet signaliserer at den har lyst å si noe, tolken til styrelederen oppfatter dette og gir signal til styrelederen med å utføre en bevegelse på ryggen der tolken drar hånden opp mot personen som er blitt plassert tidligere på ryggen. Styrelederen velger selv om personen får ordet, men informasjonen om at noen ønsker å si noe er blitt gitt. Dette signalet skjer på bakrommet fordi ingen av de andre deltakerne får med seg denne kommunikasjonen mellom tolken og styrelederen, men informasjonen hjelper styrelederen med å regulere samtalen på hovedscenen (Berge og Raanes, 2012, s. 59).

3.4.2 Responssignal

Når en døvblind ytrer noe, er det viktig at personen får responssignal fra tolken som viser hvem som responderer til ytringen. Disse signalene viser at de andre deltakerne følger med og er interessert i hva som blir sagt. Signalene kan for eksempel være lette klapp på hånden eller foten til den døvblinde personen som prater. Denne formen for responssignal kalles for taktile responssignal (Berge og Raanes, 2012, s. 65).

Tolkene bruker denne type responssignal konsekvent gjennom styremøtet, og er grunnleggende for å koordinere turtakingen mellom deltakerne (Berge og Raanes, 2012, s. 65). Det taktile responssignalet viser en interesse i det som blir ytret, en deltakelse fra de andre deltakerne, og en samtaleflyt.

Klapping på hånd eller fot kan også være en bekreftelse fra tolken til den døvblinde deltakeren at kommunikasjonen mellom alle deltakerne går som den skal. Et eksempel fra en situasjon der tolken går inn med egen ytring for å forsikre den døvblinde at kommunikasjonen fungerer, er når en døvblind som kommuniserer gjennom tegnspråk har ordet, og når personen er ferdig strekker hen hendene mot tolken for å få en bekreftelse på at samarbeidet har fungert som det skal. Denne type bekreftelse kan enten indikere som en oppmuntring til å fortsette å

snakke, men det kan også åpne for at andre kan ta ordet for å komme med innspill eller andre ytringer (Berge og Raanes, 2012, s. 65).

3.5 Hvem forhandler om turtakingen?

Siden tolken er den døvblindes øyne og ører i situasjonen, er det en stor del av tolkens oppgave å være med i en forhandling om når den døvblinde kan komme til ordet. Som tegnspråktolk må man hele tiden vurdere om andre er ferdig å snakke eller ikke for å vise at det er mulig å komme til ordet. Hvis dette gjøres for tidlig eller for sent, blir de andre under styremøtet avbrutt, og dette kan bli oppfattet som uhøflig og brudd på språklige konvensjoner. For at samtalen skal flyte er det viktig at tolken er nøye når de åpner for at turen kan gå videre eller ikke (Berge og Raanes, 2012, s.52-53).

I talespråk åpnes det opp for at andre kan ta ordet gjennom signaler som endring i toneleie, ansiktsuttrykk, gester, blikkbruk og kroppsorientering, og samtalepartnerne kan komme med responssignal som nikk og kommentarer for å vise at de får med seg det som blir sagt. Når en tolker for døvblinde må det andre signal til for å indikere turskifte og responssignaler (Berge og Raanes, 2012, s.53).

Det er viktig å ta i betraktning at samtalen skal gjennom tolken før det går videre til mottaker. Turtakingssignalene går gjennom en tolke- og formidlingsprosess som gjør at det blir en tidsforskyvning fra en person har formidlet en ytring til den andre mottar budskapet. Det vil si at det ofte tar ekstra tid før mottaker får all informasjon og deretter kan henge bak andre som har fått med seg innholdet. Dermed kan det være vanskelig å koordinere når det kan passe å ha turskifte når noen henger lengre bak enn andre.

Hvis tolken henger etter og den døvblinde bryter inn på "feil" sted i samtalen, og dette skjer flere ganger, kan konsekvensen være at tilgangen i samtalen blir redusert og en mister flyten i samtalen (Berge og Raanes, 2012, s. 53).

Tolken og den døvblinde har hver sin rolle i situasjonen. Berge og Raanes (2012, s. 60) nevner at det er mulig samtalen hadde spart tid og krefter hvis tolken hadde tatt ansvar med å regulere turtakingen mellom deltakerne, men i dette tilfellet arbeider tolken for at styrelederen selv tar dette ansvaret så ofte det lar seg gjøre. Tolken og styrelederen har sammen dannet en forståelse av situasjonen og fordelt rollen slik at styrelederen selv skal

regulere turtakingen i størst mulig grad selv.

Likevel jobber de mot et felles mål og sammen regulerer de dialogen mellom alle deltakerne. Styrelederen sin jobb er å styre dialogen rundt bordet, og de andre deltakerne har en forventning om at hen skal være en ordstyrer gjennom møtet. Styrelederen er derfor avhengig av å få ulike signaler av tolken for å kunne gjennomføre sin jobb så godt som mulig. Tolken sin oppgave er å gi informasjon om de andres ytringer, aktivitet rundt bordet og turtakingssignal slik at styrelederen kan gjennomføre sin oppgave som ordstyrer og leder av møtet. De andre deltakerne har en viss forventning til styrelederens lederrolle, og da må hen sammen med tolken jobbe for å få flyt i forhandlingen om taletur (Berge og Raanes, 2012, s. 60).

Turtaking er en flytende forhandlingsprosess. Både deltakerne og tolken er med i denne prosessen på hver sin måte. Når en deltaker har ordet, får de andre deltakerne budskapet litt etter personen har pratet fordi det må tolkes. På grunn av dette er det viktig å vise flere typer signal for at de døvblinde skal være trygg i situasjonen. (Berge, 2014).

Berge og Raanes (2012, s. 61) nevner et eksempel om en situasjon som oppsto under møtet. Styrelederen hadde ordet, og før hen hadde vist tegn for et mulig forhandlingspunkt i turtakingen, begynner en annen deltaker å indikere at personen ønsker å ta ordet og starter med å si "eller" på norsk taktilt tegnspråk. Tolken til denne personen tar et valg om å vise tegnet "vent" til den døvblinde på bakrommet, deretter vise tegn til alle og i tillegg får blikkontakt med tolken til styreleder om at denne personen ønsker å si noe på hovedscenen.

I denne situasjonen er det tolken som forhandler om turtakingen med hjelp av signaler og blikkontakt med tolken til styreleder. Når styreleder er klar for å gi ordet videre til personen som ønsker å ytre noe, sier tolken "vær så god" for å vise at den personen har nå fått ordet.

Turtakingen er et samarbeid mellom alle som er til stede under styremøtet. For at kommunikasjonen skal flyte er det viktig å ha samtaler på bakrommet som gir oversikt over hvem som ønsker å komme til ordet. Styrelederen har et overordnet ansvar for turtakingen går som den skal. Tolkene og de døvblinde må sammen samarbeide så alle får all informasjonen de skal før en fortsetter samtalen.

4.0 Drøfting

I de tre forskningsartikler som jeg hovedsakelig har tatt i bruk, var det fokus på tolking for døvblinde i en sosial setting. Jeg ønsker å drøfte rundt hvilke signaler som tas i bruk, situasjoner der tolken kan påvirke interaksjonen med egne ytringer, hvem som styrer turtakingen av den døvblinde eller tolken, og hvilken rolle tolken har knyttet til interaksjonen mellom de døvblinde. Disse punktene er nødvendig å se nærmere på for å finne ut i hvilken grad tolken har en innvirkning på de døvblindes interaksjon.

4.1 Haptiske signaler og responssignaler under samtalen

I litteraturfunnkapitlet så vi nærmere på to forskjellige type signaler, haptisk og respons. Haptiske signaler og responssignal kan skje simultant med det som allerede pågår på hovedscenen. Det viste seg et skille mellom hvilke signaler som gir nyttig tilleggsinformasjon uten tolkens påvirkning, og hvilke signaler som blir brukt der tolken kommer med egne private ytringer.

Uavhengig av tolkens påvirkning er det også viktig at signalene er knyttet til en kontekst og kommer på akkurat riktig tidspunkt for at det skal gi den beste meningen (Berge og Raanes, 2017, s. 102). Berge og Raanes (2012) nevner at tolken til styrelederen prøver å sette seg inn i den døvblindes perspektiv og ut fra dette velger informasjon som er viktigst å videreformidle. Likevel kan det tenke seg at informasjonen hadde blitt gitt på en annen måte av en annen tolk. Derfor kan enkelte signaler være påvirket av tolkens private ytringer og oppfattelse.

Det finnes haptiske signaler og responssignaler som blir gitt på bakrommet som ikke nødvendigvis blir påvirket av tolken, men blir gjennomført istedenfor å tolke til tegnspråk, taktilt eller tale. Eksempler på signaler som kan utføres uten påvirkning er responssignaler som viser at de andre deltakerne følger med, haptiske signaler som viser hvilken retning deltakerne sitter eller hvem som ønsker å si noe (Berge og Raanes, 2017, s. 102).

Responssignaler kan være klapp på hånden eller foten som indikerer at de andre deltakerne faktisk er interessert i det som blir sagt. Dette er også svært viktig informasjon for den døvblinde, for å vite om hen skal fortsette å snakke eller om taleturen skal gå videre til noen andre (Berge, 2014, s. 94). De samme type responssignalene, som klapp på hånd eller fot, kan også bli påvirket av tolken som en oppfordring til å prate videre.

Hvis en ser for seg en samtale med personer som ikke hadde et kombinert sansetap, ville ikke disse personene hatt noen utenfra som oppmuntret dem til å fortsette å snakke. Samtalen kunne likevel hatt en god flyt ut fra at personene kunne sett selv om de andre er interessert i hva som blir sagt og gjennom andres kroppsspråk kunne fått samme oppmuntring til å prate videre. Tilbake til den originale samtalen mellom de døvblinde oppfordrer tolken den døvblinde personen til å fortsette å prate fordi de andre virker interesserte og ingen har gitt en indikasjon på å gjennomføre et turskifte.

Når en annen deltaker ønsker et turskifte, gir de signal til tolken som videre viser til de andre tolkene at personen ønsker å ytre seg. På denne måte kan styrelederens tolk oppfatte dette ønske, ved å så ta i bruk haptisk signal på ryggen til styrelederen, som igjen velger om det er ledig for å ta ordet. Hvis flere av de døvblinde ønsker å si noe, skjer det en forhandling mellom tolkene om hvem som skal prate først. Rekkefølgen kommer frem når styrelederens tolk presenterer hvem som ønsker å snakke gjennom haptiske signaler på ryggen.

4.2 Forhandling om turtaking

Forhandling om turtaking er et felles samarbeid mellom alle som er til stede under styremøtet. For at samtaleflyten skal være optimal, må tolkene konsekvent vise signaler for at de døvblinde skal få informasjon om hvem som snakker, når det er åpent for å komme med egne ytringer, og når andre ønsker et turskifte. Men hva gjøres om flere "snakker i munnen på hverandre? Og hvem er det som sitter på ansvaret?

4.2.1 Forhandling på bakrommet

Samtalen mellom døvblind og tolk på bakrommet kan ofte bestå av at tolken kommer med egne ytringer. Når tolkene ytrer en privat ytring på bakrommet, går de da ut av sin rolle som tolk? Berge og Raanes (2012, s. 68) stiller spørsmål med hendelsen der tolken ba den døvblinde om å vente med å prate fordi styrelederen hadde ordet, som et brudd på god yrkesetikk.

Tolken velger å ytre seg til den døvblinde deltakeren på bakrommet, som vil si at tolkens mening og stemme blir en del av dialogen. Berge og Raanes (2012) forteller om det yrkesetiske

rolleidealet og fremstiller dette som at tolken skal være mest mulig usynlig og nøytral for alle parter involvert i samtalen. Når tolken bryter inn med sin egen ytring strider dette mot et ideal om at tolkene skal være usynlig i situasjonen.

Deretter nevner de videre at tolken ikke bare sa "vent", men også åpnet opp for samtale når den døvblinde kunne komme til ordet. Dette valget gjøres fordi tolken ser at styrelederen har ordet og ønsker å fortsette uten å bli avbrutt. Tolken kunne valgt å tolke det som hadde blitt sagt, men da avbryte styrelederen som pratet. Dette kunne ført til et brudd på en trygghet mellom den døvblinde som ønsker å si noe og tolken fordi den døvblinde i utgangspunktet begynte å snakke fordi hen tenkte det var rom for å komme med sin ytring.

Som tidligere nevnt kan det oppfattes som uhøflig å avbryte andre som snakker om dette skjer for mange ganger, i tillegg blir flyten i samtalen svekket. Tolkehendelsen i sin helhet bidrar til at den døvblinde ikke bryter inn på "feil" tidspunkt, og får tydelige signaler når det er rom for å komme med sin ytring.

Det kan også se ut til at tolken til en av deltakerne og tolken til styrelederen hadde sin egen dialog på bakrommet gjennom blikkontakt som indikerer på en forhandling om turtaking. En tolk sa i et gruppeintervju til Berge og Raanes (2012, s. 63) følgende: *"Jeg vet ikke helt hva vi gjør, men det er noe med måten vi ser på hverandre"*. I dette tilfelle har tolkene en aktiv involvering med sin egen ytring som har en avgjørende betydning i dialogen mellom deltakerne.

Denne forhandlingen mellom tolkene som skjer gjennom blikkontakt, gjør at tolkene blir enig om hvilken informasjon som er viktig å få frem til de døvblinde på bakrommet. Tolkens blikkbruk er helt avgjørende for samtalen på hovedscenen skal flyte fordi tolken aktivt forhandler om den døvblindes tur til å snakke (Berge og Raanes, 2012). Tolken til styrelederen utrykte at hen ville ta perspektivet til styrelederen og gi hen mulighet til å ta styring selv på hvem som skal komme til ordet. Likevel kommuniserer tolkene seg imellom på bakrommet med ulike signaler for å bidra til en flyt i samtalen på hovedscenen.

4.2.2 Noen tar mer styring enn andre

For at kommunikasjonen mellom de døvblinde skal bli optimal, er det viktig at alle til stede samarbeider. Likevel er det enkelte som tar på seg mer ansvar for turtakingen enn andre.

I interaksjonen mellom de døvblinde, har de en styreleder. De andre deltakerne har en viss forventning til styrelederen om å ha et ekstra ansvar for at møtet skal flyte greit med tanke på kommunikasjonen. Berge og Raanes (2017, s.102) har gjennomført et intervju med tolkene etter oppdraget, der de sammen har diskutert, og kom frem til at de ikke oppfylte sitt ansvar som tolk.

Tolkene sier videre at de ikke har oppfylt sin rolle som tolk på grunn av påvirkning av de døvblindes samtale på hovedscenen. Tolken til styrelederen forteller at det var et skille mellom denne tolken og de andre, da tolken til styrelederen var mer involvert med sine private ytringer enn de andre. Dette var fordi styrelederen hadde mer ansvar, og derfor tok tolken på seg et ekstra ansvar ovenfor spesielt turtakingen. Tolken til styrelederen ville gi styrelederen mulighet til å styre turtakingen i størst mulig grad, men i flere tilfeller var det mer gunstig at tolken brukte informasjonen som hen fikk gjennom det auditive og visuelle som skjedde, og ga styrelederen og de andre tolkene konkrete beskjeder ut fra dette.

I Berge og Raanes (2012) sin artikkel, nevnes det at tolken til styrelederen har fått flere negative bemerkninger for sin utførelse av sin tolkerolle. Det ble diskutert om styrelederens tolk opptrer mer som en sekretær enn en tolk grunnet det ekstra ansvaret knyttet til turtakingen. Samt dette synet, bidrar denne tolken til god flyt i kommunikasjonen og fremstiller styrelederen som en person som tar kontroll over turtakingen.

På grunn av et rolleskille mellom de døvblinde deltakerne ser man også et skille mellom tolkenes roller. Selv om alle tolkene som var til stede i utgangspunktet har samme rolle, blir det forskjeller når den ene skal tolke for en person med ekstra ansvar. For at kommunikasjonen skal flyte best mulig er det situasjoner der tolken involverer seg mer enn de andre for at samtalen skal fortsette å ha god flyt, og at styrelederen blir fremstilt som den personen hen faktisk er.

4.3 Hvor mye skal tolken involvere seg?

Tolken sin rolle når en tolker for døvblinde personer er å tolke alt som blir sagt, men også videreformidle alt det visuelle og auditive som skjer rundt dem. Berge og Raanes (2012, s. 68) konkluderer med at tolkene gjør mer enn å bare tolke fordi de kommer med blant annet private ytringer seg imellom og til de døvblinde de tolker for. Disse ytringene ser ikke ut til å være et hinder i kommunikasjonen mellom de døvblinde deltakerne på hovedscenen.

Berge (2014, s. 84) nevner at Wadensjö (1998, 2004) trekker frem i sin artikkel en forskjell på en monologisk og en dialogisk modell for profesjonell tolking. Det monologiske synet vil si at tolken blir beskrevet *som en kanal for en nøytral og ren overføring av ord og setninger* (Berge og Raanes, 2012, s. 50). Tolken skal tolke ord – for – ord, som vil si at hvert ord som blir sagt skal tolkes videre. Tolken skal heller ikke påvirke samtalen i noen grad (Berge, 2014, s. 84). Dette skaper en ide om at tolken skal være mest mulig nøytral og usynlig. Denne beskrivelsen av tolken har blitt kritisert for å lage et syn på tolking som ikke kan gjennomføres i praksis (Berge og Raanes, 2012, s. 50).

Det dialogiske synet på hvordan en tolk skal oversette, er å unngå å tolke ord for ord, men heller fokusere på både språket og på hvordan interaksjonen mellom deltakerne utspiller seg med tanke på flyt og turtaking (Berge, 2014, s. 85). Tolkene som er til stede under styremøtet praktiserer det dialogiske synet når de tolker. Tolkene får frem meningsinnholdet i det som blir sagt.

Siden det kan variere mellom når de døvblinde får informasjonen er det ikke alltid mulig å få tolket alt, og likevel opprettholde flyten i samtalen. Derfor jobber tolkene sammen for at deltakerne ikke prater på samme tid, og innimellom står tolkene ovenfor et valg om å komprimere innholdet for å bevare meningen og få frem det viktigste som ble sagt.

Et eksempel som tidligere nevnt, er det en døvblind person som kommuniserer gjennom norsk taktilt tegnspråk. Denne personen bruker bakrommet for å gjenta enkelte setninger som blir sagt på hovedscenen for å lettere huske dette til senere. Her velger tolkene å samle opp informasjonen de ikke får videreformidlet mens personen gjentar for seg selv. Når den døvblinde personen er ferdig med dette, vender personen seg tilbake til tolken, og tolken kan gi en kort oppsummering av det viktigste som ble sagt og i tillegg fortsette på temaet de andre snakker om i det gitte øyeblikk.

Her får tolken en utfordring i å samle opp informasjon på ubestemt tid, ta et valg ut fra den informasjonen de får, og produsere informasjonen tolken mener er det viktigste å videreformidle. I tillegg velger tolken å la den døvblinde personen få ytret seg på bakrommet uten å la de andre deltakerne få denne beskjeden, som hadde fremstilt som forstyrrende da denne ytringen er kun ment for den døvblinde selv.

Tolkene og de døvblinde deltakerne har samtaler på bakrommet for å kunne koordinere turtakingen som bidrar til en flyt i kommunikasjonen. Tolkene har også et tett samarbeid med den døvblinde de tolker for gjennom haptiske signaler, og beskrivelse av auditive og visuelle hendelser, der tolkens private perspektiv kan påvirke. Som Berge (2014, s. 85) skriver, er det antatt at tolkene har på et eller annet tidspunkt gjennom oppdraget, påvirket det som tar sted på hovedscenen. Berge og Raanes (2012) sier at tolkenes handlinger bør belønnes fordi de konsekvent bidrar til at de døvblinde deltakerne får muligheten til å delta i samtalen om dette er ønskelig, som også er målet tolkene ønsker å oppnå.

5.0 Konklusjon

I denne oppgaven har jeg sett på flere ulike tema der tolken kan påvirke utfallet av samtalen mellom de døvblinde deltakerne med egne private ytringer og valg. Tolkens rolle er å tolke, beskrive og ledsage. Jeg ville se nærmere på dette når jeg gjennom denne oppgaven skulle undersøke hvordan dette utspilte seg i praksis.

Jeg har jeg gått gjennom hvordan døvblinde kommuniserer, hva som er tolkens rolle, samarbeidet mellom tolk og døvblind, tolkene seg imellom, ulike signaler og hvem som styrer turtakingen. Videre har jeg trukket frem ulike aspekt for å finne svar på problemstillingen min:

Påvirker tegnspråktolken interaksjonen når de tolker for personer med kombinert syns- og hørselshemming?

Drøfting rundt temaene som *haptiske signaler og responssignaler, tolkens involvering og forhandling om turtaking* gjør at jeg kan konkludere med at tolkens rolle, som beskrevet i Tolkenes profesjonsetiske retningslinjer, ikke alltid fungerer i praksis.

I Berge (2014) sin artikkel sier tolkene selv at de ikke klarte å oppfylle tolkens rolle etter retningslinjene. Styrelederens tolk har tatt på seg et ekstra ansvar som ikke de andre tolkene har. Dette for å ha mer kontroll på turtakingen for å speile styrelederens rolle ovenfor de andre døvblinde. I tillegg til dette hadde tolkene seg imellom samtaler på bakrommet for å være med å styre turtakingen.

For å unngå at flere “snakket i munnen på hverandre” tok tolkene i bruk haptiske signaler for å markere om den døvblinde måtte vente med å ytre seg, eller om det var klart for å snakke. Tolkene gikk ut av sin rolle med sine egne private ytringer, men begrunner dette ved at samtalen flyt ble opprettholdt, fordi det er samtalen på hovedscenen de ønsker skal bli best mulig.

Når en av de døvblinde personene har taletur, bruker tolken responssignal for å vise at de andre deltakerne er interessert i det som blir snakket om. Responssignal kan også være tolkens oppfordring til at den døvblinde skal fortsette å snakke, noe som igjen kan tyde på tolkens private ytring.

Siden tolkene er de døvblindes øyner og ører, vil enhver tolk bidra med sin egen subjektive oppfatning av hva den døvblinde ønsker å formidle. I TPR er det klare avgrensinger for hva som er tolkens rolle, men likevel står det ikke hva tolken skal gjøre i hver spesifikk situasjon. Tolkene i dette styremøtet er derfor klar over sin rolle i situasjonen, og begrunner sine valg ut fra hva de selv oppfatter som mest hensiktsmessig for å gi det beste utfallet i situasjonen med tanke på de døvblindes samtale på hovedscenen.

Avslutningsvis ønsker jeg å påpeke at tolkenes produkt har vært i de døvblindes beste mening og sammen har de skapt en god flyt i samtalen gjennom hele styremøtet. Tolkene har med sine egne ytringer påvirket interaksjonen på hver sin måte gjennom oppdraget, og gjennom en dialogisk tilnærming har tolkene hatt fokus på en ordentlig og ryddig overgang fra hvert turskifte. Ut fra de tre forskningsartiklene jeg har tatt for meg, mener jeg tolkene har tatt gode valg gjennom oppdraget, og kan underbygget dette med at resultatet ble en god samtale mellom de døvblinde personene der det kombinerte sansetapet, språket og turtakingen ikke var til hinder for kommunikasjonen.

6.0 Litteratur

Akademikerforbundet (u.å). *Tolkene i Akademikerforbundet – vi forstår deg!*. Tolkene i Akademikerforbundet.

<https://www.akademikerforbundet.no/tolkene-tia/>

Akademikerforbundet (2022). *Tolkens profesjonsetiske retningslinjer*. Tolkene i Akademikerforbundet.

<https://www.akademikerforbundet.no/sfiles/4/75/61/3/file/tias-tolkenes-profesjonsetiske-retningslinjer.pdf>

Bakhtin, M. M. (1986). *Speech genres and other late essays*. Austin: University of Texas Press.

Berge, S. S. & Raanes, E. (2012). Koordinering av turtaking i en tolkemediert gruppesamtale mellom døvblinde samtalepartnere. *Sosialistisk tidsskrift*, 20(1), 47-72.

Berge, S. S. (2014). Social and private speech in an interpreted meeting of deafblind persons. *Interpreting* 16:1 (2014), 81-105.

Dalland, O. (2017). *Metode og oppgaveskriving* (6. utg., p. 267). Gyldendal akademisk.

Raanes, E., & Berge, S. S. (2017). Sign language interpreters' use of haptic signs in interpreted meetings with deafblind persons. *Journal of Pragmatics*, 107, 91–104.

<https://doi.org/10.1016/j.pragma.2016.09.013>

NAV. (15.04.2024a) *Kombinert syns- og hørselstap*. Kunnskapsbanken.

<https://www.kunnskapsbanken.net/syn/kombinert-syns-og-horselstap/>

NAV. (17.04.2024b) *Samhandling med personer med døvblindhet*. Kunnskapsbanken.

<https://www.kunnskapsbanken.net/kombinert-syns-og-horselstap/samhandling-med-personer-med-dovblindhet/>

Raanes, E. (2011). Tegnrom og taktilt tegnspråk. *Norsk lingvistisk tidsskrift*, 29, sider.

Thorbjørnsen, I B. (2009). Tolken si rolle under sosialt samvær. *Fontene forskning* 2/09. 53-64.

Wadensjö, C. (1998). *Interpreting As Interaction*. (1 utgave). London: Longman.